

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr. 13
la Hotărârea Consiliului INJ
nr. 7/3 din 10 martie 2025*

CURRICULUM

pentru instruirea prin activități simulative la disciplina

„CERCETAREA JUDECĂTOREASCĂ A INFRACTIUNILOR DIN DOMENIUL TRANSPORTURILOR”

(candidați la funcțiile de judecător și de procurori)

AUTORI:

Oxana ROBU

Judecător la Curtea de Apel
Centru, formator INJ

Nicolae ZANEVICI

Procuror-șef interimar al
Secției analiză criminologică
și inițiative legislative, formator
INJ

_____AVIZAT

Șef al Direcției instruire și cercetare,
Ecaterina POPA

CHIȘINĂU, 2025

I. PRELIMINARII

Disciplina „*Cercetarea judecătorească a infracțiunilor în domeniul transporturilor*” este destinată audienților Institutului Național al Justiției care parcurg formarea inițială pentru funcția de judecător și procuror și este concepută să edifice cunoștințele de natură teoretică și practică legate de specificul examinării în instanța de fond a cauzelor penale pe infracțiuni din domeniul transporturilor.

Studierea disciplinei enunțate este un proces important, mai ales din perspectiva probatoriului, ținând cont de specificul categoriei de infracțiuni propuse spre studiere precum și ponderea acestor infracțiuni din numărul total al infracțiunilor înregistrate, investigate și examinate în instanța de judecată în perioada ultimilor ani.

Consolidarea cunoștințelor este gândită de autorii curriculumului în contextul unei metodologii practice de antrenare a audienților în activități practice de simulare a procedurii judiciare penale, cuprinzând elemente reflectate în întocmirea actelor de procedură penală și în simularea de ședințe de judecată deopotrivă, având la bază spețe ce au ca obiect infracțiuni din domeniul transporturilor.

Concentrarea audienților în parcurgerea acestui curs se va orienta spre identificarea corectă a chestiunilor de care urmează să țină cont procurorul la etapa calificării faptei prejudiciabile potrivit normelor din partea specială a Codului penal, întocmirii rechizitoriului, selectării probelor și prezentării cu diligență a acestora în cadrul cercetării judecătorești și, respectiv, în procedura reprezentării în instanța de judecată a învinuirii în numele statului.

În aceeași ordine de idei, în cadrul simulărilor de proces, judecătorul va obține abilitățile de gestionare a procesului de judecare a cauzei penale, soluționarea cererilor și demersurilor participanților la proces și va obține deprinderile și abilitățile de motivare a hotărârilor judecătorești.

Cursul își propune să clarifice pentru audienții care aspiră la funcția de procuror și judecător cele mai frecvente incidente care pot interveni în cauzele penale în care se înaintează cereri de nulitate a probelor, cereri de recuzare, prezentarea probelor suplimentare, solicitarea de dispunere a expertizelor, precum și să atragă atenția asupra celor mai utile și bune practici de jurisprudență, pentru formarea viitorilor procurori și judecători într-un climat armonios și uniform de aplicare a legii materiale și procesuale.

Curriculum-ul își propune formarea abilităților de înțelegere, interpretare și aplicare corectă a prevederilor legale la examinarea cauzelor penale pe infracțiuni din domeniul transporturilor și adoptarea actelor de procedură de o manieră argumentată, logică, structurată și elevată. Curriculum-ul și scenariile în baza cărora se vor petrece activitățile simulative sunt elaborate în baza legislației procesual penale în vigoare a Republicii Moldova, a doctrinei juridice de specialitate și a practicii judiciare

Din aceste considerente, în prezentul curriculum este acordată suficientă atenție nu doar ideii de acumulare a cunoștințelor teoretice, dar și celei de formare a abilităților tipice domeniului de activitate, precum și a capacității de a transfera cunoștințele teoretice și abilitățile practice în situații nestandarde.

Subsidiar, curriculumul la disciplina enunțată se prezintă ca un document de politică educațională și, în același timp, drept un instrument juridic ce sintetizează stadiul formării profesioniștilor de resort în societate iar instruirea în domeniul nominalizat va scoate în relief valorificarea potențialului fiecărui audient la o gândire analitică și de sinteză necesară în cadrul exercitării urmăririi penale și cercetării judecătorești.

II. PRINCIPALELE OBIECTIVE

Prin studiul disciplinei, audientul va obține următoarele competențe:

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să relateze despre scopurile conducerii/exercitării urmăririi penale și impactul acestei etape asupra calității și celerității cercetării judecătorești;
- să definească conceptele și principiile de bază ale procesului penal;
- să conștientizeze importanța procesului de prezentare a probatoriului în cadrul cercetării judecătorești prin dobândirea probelor în modul stabilit de actele normative în vigoare, care ar servi la constatarea existenței sau inexistenței infracțiunii, la identificarea criteriilor generale de individualizare a pedepsei, la constatarea vinovăției sau nevinovăției, precum și la stabilirea altor împrejurări importante pentru justa soluționare a cauzei.

La nivel de aplicare:

- să identifice soluții concrete pentru problemele de ordin practic vizând cercetarea judecătorească în scopul constatării elementelor de fapt prin intermediul mijloacelor de probă în cadrul procesului penal, ținând cont de particularitățile acestor categorii de infracțiuni;
- acuzatorul de stat, conducându-se de principiul proporționalității și oportunității, să identifice și să selecteze probe pertinente și suficiente pentru confirmarea acuzării inculpatului și să le prezinte în cadrul cercetării judecătorești;
- să dispună de abilitatea de a formula întrebări pertinente și utile martorului și/sau părții vătămate pentru a obține probe necesare pentru justa soluționare a cauzei penale.
- să fie capabil să formuleze întrebări față de specialiști și experți în vederea atingerii scopurilor dispunerii constatării tehnico-științifice și medico-legale sau efectuării expertizelor;

La nivel de integrare:

- să formeze capacități de transfer al cunoștințelor teoretice și a abilităților practice în situații atipice, soluționarea situațiilor dificile, rezolvarea unor sarcini cu un grad sporit de complexitate apărute în cadrul cercetării judecătorești;
- să aprecieze importanța unui probatoriu în strictă conformitate cu legea, în vederea garantării și protejării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului precum și excluderii unor decizii arbitrare;
- să dezvolte inteligența emoțională pentru a gestiona rațional și echilibrat procesul de judecată.

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formatori	Semestrul	Ore curs	Ore seminar	Evaluarea
<i>Cercetarea judecătorească a infracțiunilor din domeniul transporturilor</i>	Oxana ROBU, Nicolae ZANEVICI	II	4	12	Evaluarea continuă a activității

IV. TEMATICA INSTRUIRILOR ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr.	Tema	Numărul de ore pentru activitățile simulative
1	Aspecte teoretice privind cercetarea judecătorească în instanța de fond. Liniile directe referitor la etapele procedurale ale ședinței preliminare și procedura de soluționare a chestiunilor legate de punerea pe rol a cauzei. Aspectele care urmează a fi soluționate în cadrul: etapa pregătitoare a ședinței de judecată, cercetării judecătorești, dezbaterile și ultimul cuvânt al inculpatului.	4
2	Simularea procesului de examinare a cauzei penale în domeniul transporturilor cu adoptarea sentinței de condamnare.	4
3	Simularea procesului de examinare a cauzelor penale în domeniul transporturilor cu adoptarea sentinței de încetare a procesului penal	3
4	Simularea procesului de examinare a cauzelor penale în domeniul transporturilor cu adoptarea sentinței de achitare	4
5	Evaluare și feedback	1
Total ore:		16

V. METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE/RESURSE LOGISTICE

METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE	RESURSE LOGISTICE
<i>Reguli referitoare la scenariile folosite în cadrul activităților de simulare.</i> Scenariile conform cărora se vor petrece activitățile de simulare sunt elaborate de formator pe baza unor cauze penale reale, însă nu se vor copia sau repeta. Scenariile vor fi în măsura în care să permită audientului de a avea acces la informația necesară pentru întocmirea poziției. Scenariile sunt modelate astfel încât, pe lângă faptul că, vor implica situații des întâlnite în practică, vor scoate în prim plan subiecte complicate, dificil de soluționat și complexe, ceea ce va implica (<i>pentru audienți</i>) un efort suplimentar de studiere a practicii judiciare, recomandărilor C.S.J., doctrinei etc. Scenariile nu vor include și actele procesuale care se întocmesc de către părți și alți participanți la proces în cazurile pe baza cărora se petrec activitățile simulative. Scenariul va fi fabula de bază. Scenariile vor fi întocmite astfel încât să includă posibilitatea părților de a discuta și contesta argumentat și întemeiat posibilitatea declarării nulității probelor. Astfel, încât în dependență de argumentele aduse audientul cu rol de judecător să decidă adoptarea soluției procesuale potrivite. Scenariile vor fi succinte,	➤ Una sau mai multe săli special amenajate pentru simularea proceselor de judecată; ➤ echipament de înregistrare video și audio a ședinței de judecată; ➤ o sală dotată cu unul sau mai multe calculatoare și printer; ➤ acces la internet, materiale de birotică; ➤ robe pentru judecător, procurori, grefier, avocați; ➤ după caz: tablă flip-chart, proiector.

clare și concise, pentru a permite audientului să se pregătească pe teme mai înguste dar de substanță. Aspecte metodice recomandate pentru lucru în grup. Grupul de audienți se va împărți în grupe cu atâți audienți câți sint necesari pentru simularea fiecărei spețe în parte. Repartizarea audienților pe grupuri și repartizarea audienților din grupuri pe roluri se face de formator la începutul orei practice. Tot atunci fiecărui grup i se repartizează scenariul cauzei care urmează să fie simulată în dependență de tema simulării. Activitatea scrisă în cadrul simulărilor. La finalul fiecărei activități de simulare cât și la finalul întregului modul de simulare, formatorul dă recomandări practice, comentează activitatea audienților. La fel, formatorul dă exemple de bune practici și rele practici.	
---	--

VI. EVALUAREA DISCIPLINEI

Formele de evaluare: continuă

A. Evaluarea continuă a audientului se va face cu note pe scara de la 1 la 10 pentru fiecare activitate de simulare în care este antrenat. Notele vor fi acordate pentru calitatea actelor procedurale întocmite (individual sau în grup), precum și pentru calitatea prestației verbale. La evaluarea activității continue se va ține cont de:

- participarea audienților în cadrul seminarelor;
- realizarea activităților individuale/în grup;
- răspunsuri orale, participare la dezbateri/studii de caz;
- redactarea unor acte în baza subiectelor discutate;
- susținerea unor testări obligatorii care vor conține sarcini cu obiective de evaluare a cunoștințelor, capacităților și competențelor/aptitudinilor profesionale;

VII. BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

Instrumente juridice naționale și internaționale

1. Constituția RM, adoptată la 29.07.1994, M.O. al RM, nr. 1, 1994;
2. Codul penal al RM, adoptat la 18.04.2002, nr. 985- XV;
3. Codul de procedură penală al RM, din 14.03.2003;
4. Codul Contravențional adoptat prin Legea nr. 218 din 24.10.2008;
5. Codul Transporturilor Rutiere nr.150 din 17.07.2017;
6. Legea RM privind siguranța traficului rutier nr.131-XVI din 07.06.2007;
7. Legea nr. 213/2021 cu privire la investigarea accidentelor și incidentelor în transporturi;
8. Legea RM privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope nr.713-XV din 6 decembrie 2001;
9. HG nr.357/2009 privind aprobarea Regulamentului circulației rutiere;

10. HG nr. 181/2022 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de examinare pentru obținerea dreptului de a conduce vehicule, emiterea și valabilitatea permisului de conducere.
11. HG nr. 296/2009 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de testare alcooscopică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei;
12. HG nr. 534/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind aprecierea medico-legală a gravității vătămării integrității corporale sau sănătății;
13. HG nr. 195/2017 privind aprobarea Nomenclatorului expertizelor judiciare.

Practica judiciară

1. Hotărârea Plenului CSJ nr. 20/1999 despre practica judiciară cu privire la aplicarea legislației, la examinarea cauzelor penale, referitoare la încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport (modificată prin HPCSJ nr. 4 din 15.05.2017);
2. Hotărârea Plenului CSJ nr. 13 din 16.12.2013 „Cu privire la aplicarea prevederilor art. 364/1 Cod de procedură penală, de către instanțele judecătorești” (modificată prin HPCSJ nr. 19 din 2018);
3. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 39 din 22.11.2004 „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minorii” (modificată prin HPCSJ nr. 4 din 2015);
4. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.11 din 24.12.2010 „Cu privire la practica aplicării legislației pentru asigurarea dreptului la apărare al bănuitului, învinuitului, inculpatului și condamnatului în procedură penală”;
5. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.2 din 30.01.1996, Cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Constituției Republicii Moldova // Culegere de Hotărâri ale Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova (1994/04.1997). - Chișinău, 1997;
6. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 09.06.2014, nr.3 Cu privire la aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale //Buletinul CSJ a RM 8-9/4, 2014;
7. Deciziile adoptate de către Curtea Supremă de Justiție urmare a examinării recursurilor în interesul Legii;
8. Recomandările Curții Supreme de Justiție;

Hotărârile și deciziile Curții Constituționale

1. Hotărârea nr. 2 din 23.01.2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolul 6 pct. 11/1) din Codul de procedură penală (definiția noțiunii de eroare gravă de fapt);
2. Hotărârea nr. 27 din 21.09.2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 109 alin. (1) din Codul penal (limitarea împăcării în cauzele penale);
3. Hotărârea Curții Constituționale nr.26 din 23.11.2010 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 din Codul de procedură penală //Monitorul Oficial 235-240/27, 03.12.2010;
4. Hotărârea Curții Constituționale a RM de inadmisibilitate a sesizării nr.42g din 08.05.2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art.233 alin.(1),(2),(3) din Codul Contravențional;
5. Decizia Curții Constituționale nr. 39 din 08.05.2018 privind excepția de neconstituționalitate a art. 123 alin. (1) din Codul de procedură penală;

6. Decizia Curții Constituționale nr. 76 din 27.06.2024 privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 264¹ din Codul penal.

7. Decizia Curții Constituționale a RM de inadmisibilitate a sesizării nr. 589 din 22.05.2018 privind excepția de neconstituționalitate a art. 134.12 din Codul Penal și a pct. 3,4 din Regulamentului privind modul de testare alcoolscoptică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei;

8. Decizia Curții Constituționale a RM de inadmisibilitate a sesizării nr. 31g din 25.02.2019 privind excepția de neconstituționalitate a art. 264.1 alin. (3) din Codul Penal ;

9. Decizia Curții Constituționale a RM de inadmisibilitate a sesizării nr. 43g din 05.03.2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale pct. 1 din Regulamentul cu privire la modul de utilizare a mijloacelor tehnice, inclusiv a mijloacelor de măsurare și aparatului medical din dotarea poliției și ale pct. 9 din Regulamentului privind modul de testare alcoolscoptică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei ;

Jurisprudența CtEDO

CtEDO, Van de Hurk vs Țările de Jos, hotărâre din 19.04.1994.

Comisia Europeană a Drepturilor Omului, cererea No 20398/92, Fouquet vs Franța, decizie de admisibilitate din 02.03.1994.

CtEDO, Hadjianastassiou vs Grecia, hotărâre din 16 décembre 1992.

CtEDO, Hirvisaari vs Finlanda, hotărâre din 27.09.2001.

CtEDO, Ruiz Torija, hotărâre din 09.12.1994.

Comisia Comisia Europeană a Drepturilor Omului, cererea No No 20664/92, Mohamed Zarouali vs Belgia, decizie din 29 iunie 1994.

CtEDO, Higgins vs Franța, hotărâre din 19.02.1998.

CtEDO, Georgiadis vs Grecia, hotărâre din 29.05.1997.

CtEDO, H vs Belgia, cerere nr. 8950/80, hotărâre din 30.11.1987.

CtEDO, Zoon vs Țările de Jos, hotărâre din 07.12.2000.

CtEDO, Helle vs Finlanda, hotărâre din 19 decembrie 1997.

CtEDO, Papon vs Franța, decizie de admisibilitate.

CtEDO, Taxquet vs Belgia, cerere nr. 926/05, hotărâre din 13.01.2009.

Directive UE:

1. Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale.
2. Directiva 2013/48/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate.
3. Directiva 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale.
4. Directiva 2010/64/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 octombrie 2010 privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale.
5. Directiva (UE) 2016/1919 a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2016 privind asistența juridică gratuită pentru persoanele suspectate și persoanele acuzate în cadrul

procedurilor penale și pentru persoanele căutate în cadrul procedurilor privind mandatul european de arestare.

6. Directiva (UE) 2016/800 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2016 privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale.